

Regionkontor sør

Deres ref:

Vår ref:
201123403-6

Dato:
31.01.2012

201123403 HØRING - FORSLAG OM ENDRINGER I STRAFFEGJENNOMFØRINGEN KRIMINALOMSORGENS ANSVAR FOR Å IVARETA BARN SOM PÅRØRENDE AV DOMFELTE/INNSATTE

Forslag om endringer i straffegjennomføring ønskes velkommen med tanke på at kriminalomsorgen skal være mer i samsvar med andre offentlige instanser hvor barn er involvert som pårørende. Innholdet i høringen er så god at vi kan slutte oss til de vurderingene og de forslagene som utvalget har kommet med. Særlig er det bra at vi ansatte skal foreta registrering av de saker hvor domfelte har barn, og at det opprettes en barneansvarlig ved hver enhet.

Vårt EK team har etter oppfordring kommet med egen uttalelse som ligger vedlagt. Straffegjennomføring utenfor fengsel medfører naturlig nok langt mindre konsekvenser for den domfelte og dennes familie daglige liv sammenlignet med soning i anstalt. Vestfold friomsorgskontor har følgende kommentarer, og vil at følgende faktorer skal vektlegges ytterligere:

- **Taushetsplikt og opplysningsplikt** – hvordan praktiseres dette? Her er henvist til FNs barnekonvensjon som Norge ratifiserte i 1991 om barns behov for særlig beskyttelse. Det er et generelt inntrykk av at det i alt for stor grad er taushet omkring foreldres lovbrudd og påfølgende soning. Dette kan forklares med at det å være dømt til straff er ofte belagt med følelser av skyld og skam. Her må det understrekes at barn bør få relevant og adekvat informasjon ut fra sin alder og modenhet. De er i en livsfase med avhengighet og særlig sårbarhet i forhold til hvordan deres omsorgspersoner lever sine liv, men de er samtidig egne individer og må respekteres som det. Vi kjenner til at dette med straffereaksjon og gjennomføring er vanskelig å formidle på en god og hensiktsfull måte for den som har hovedansvar for barnet. Det et barn ikke vet kan han/hun ha vondt av, og særlig kan det være en vond opplevelse å få slik informasjon på en tilfeldig måte fra andre, eks i skolesammenheng og lignende. Her har ansatte i kriminalomsorgen en stor utfordring til å bidra at det blir gjort på en så riktig måte som mulig.

Kriminalomsorgen region sør

Postadresse:
Dokumentcenter
Postboks 694
4305 Sandnes

Besøksadresse:
Anton Jensensgt 5
3125 Tønsberg

Telefon: 33 01 78 60
Telefaks: 33 36 85 23
Org.nr: 873980672

Saksbehandler:
Alida Markaskard
E-post: postmottak-
9321@kriminalomsorg.no

- **Forvaltningssamarbeid** kan være av stor betydning for mange domfelte. Ofte er andre instanser allerede involvert i en familie hvor far eller mor er under soning. Samarbeid i form av ansvarsgruppemøter, o.a. er et innsatsområde i kriminalomsorgen. Hva er gjort i forhold til domfelte og vedkommendes familie fra andre instanser? Er det relevant med samarbeid under soning? Det er forbausende sjelden kriminalomsorgen sender bekymringsmelding til barnevernet (dette sies ut fra erfaring fra ansatte som både har arbeidet mange år i kommunalt i barnevern, o.l. og i kriminalomsorgen). Når det gjelder samarbeid med andre instanser, kan det også være aktuelt, selvsagt i samråd med den enkelte domfelte og hans/hennes familie, å kontakte frivillige organisasjoner som til eksempel, Blå Kors barnestasjoner, Røde Kors og Voksne for barn. Her er det både mye kompetanse og gode ressurser med tanke på aktiviteter og nettverksbygging.

Et annet perspektiv i saker der barn er i domfeltes familie nettverk, er dette med generell råd og veiledning, og som nevnt, ikke minst dette med opplysningsplikt til barnevernet. Det er grunn til å anta at dette er underestimert av kriminalomsorgen, det vil si at vi burde meldt bekymring til barnevernet av eget initiativ oftere enn vi faktisk gjør. Det samme kan sies i saker der domfelte selv er et barn, det vil si under 18 år. Det er eksempler på at aktuelle instanser som barnevernet ikke er kjent med saken, og burde vært det. Vanligvis er det større grunn til bekymring dess yngre den siktede eller domfelte er. Vi bør oftere stille oss spørsmål om hva det er som påvirker barn og hvilke konsekvenser den domfeltes atferd har for barnet både psykososialt og økonomisk.

Når friomsorgen har kontakt med domfelte som har barn, bør vi ha enda mer i fokus hvordan barn lever i dagliglivet, og hvordan de påvirkes av mors eller fars straffegjennomføring. Det er også viktig for ansatte her å tenke på barnets beste. Det er gjennomgående lite fokus på foreldre og barn i friomsorgen. Temaet er også viktig for domfelte som soner i frihet, nettopp med tanke på at det er da de er aktive foreldre og står daglig i utfordringer med barna sine.

I friomsorgen innhenter vi informasjon om innsatte har barn og deres forhold til barna sine, da dette er et naturlig tema i domfeltes livssituasjon. Friomsorgen har fokus på domfeltes familiesituasjon og sosialt nettverk for øvrig i samtaler og framtidsplanlegging. Samvær med egne barn er et gjennomgående tema hos domfelte, og det påvirker den domfeltes livssituasjon for øvrig. Tiltak for å bedre samværsordninger har vært i konfliktrådmøter.

Vi bør ha større fokus på domfeltes egen relasjon til sitt barn, og til hva han/hun ønsker, samt hva som på sikt er best for barnet selv; barnets perspektiv. Her kan vises til de domfelte som har gjennomgått "pappaprogram" at det har gjort dem bevisst på betydningen av å være far, og at det også i seg selv har en sterk forbyggende effekt i forhold til kriminalitet.

Det er relativt sjelden at domfelte har med seg barn på oppmøter og samtaler ved friomsorgen. Når det skjer, tas dette hensyn til med tanke på hva som blir tema for samtalen og hvordan møtet foregår. Samtaler med domfelte hvor barn er til stede blir naturligvis helt annerledes. Større barn kan til en viss grad tas med i samtalen etter samråd med den domfelte. Vi har vanligvis tegnesaker som kan aktivisere små barn for en kort stund. Dersom det er et viktig tema som skal tas opp, har det hendt at barnet får sitte med aktiviteter og tilsyn i naborommet. Samtidig kan det understrekes at friomsorgen bør tilrettelegge på en enda bedre måte. Her kan nevnes ha mer materialer som er aldersrelevante; eksempelvis bøker, puslespill, spill og annet som innebærer mer stille lekeaktiviteter. Det er fint med leker som stimulerer til naturlige samtaletema og som kan ufarlig- og alminneliggjøre dette med straff i den sammenhengen.

Friomsorgen har startet foreldreveiledningsgruppe for at domfelte skal bli mer bevisst viktigheten av og bidra til et positivt samspill med barna. Målet er at de skal få økt kunnskap om hva som er bra for barna og at de skal bli tryggere i foreldrerollen. Når vi har kontakt med domfelte som har barn bør vi ha enda mer i fokus hvordan barn lever i dagliglivet, og hvordan de påvirkes av mors eller fars straffegjennomføring. Vi bør ha større fokus på domfeltes egen relasjon til sitt barn. Her kan vises til de domfelte som har gjennomgått pappaprogram at det har gjort dem bevisst på betydningen av å være far, og at det også i seg selv har et en sterk forbyggende effekt i forhold til kriminalitet.

- Ved egnethetsvurdering i EK bør vi også ha fokus at barn under 18 år blir informert og hørt. Når ansatte i EK teamet er på egnethetsvurdering, anmodes foreldre om å gi barn informasjon med en forklaring om hva som skal skje framover med de begrensninger og kontrolltiltak en EK-soning medfører. En anser at det også er riktig at de som er ”medbeboere” under 18 år får alders- og modenhets adekvat informasjon. Mange foreldre ivaretar barns behov på en god måte, men ikke alle. Her vises det til den hensyntagen til barn som er nedfelt i Lov om barn og foreldre, barnevern- og i helselovgivning. Her skal f. eks barnet høres når det er 12 år, og den som er fylt 15 år har rett til å bestemme, f. eks hos hvem av foreldre det vil bo, hvilket etternavn og trossamfunn, o.a. Barn over 16 år kan f. eks foreta helsetiltak som abortinngrep uten foreldres samtykke. Lov og forskrifter på disse områdene ivaretar barns rettsikkerhet på en annen og bedre måte enn hva som gjøres innen lovgivningen og praksis i kriminalomsorgen.

- **Tilrettelegging under soning.** Forutsigbarhet og trygghet er to sider av samme sak og er av grunnleggende betydning for alle barn. Der hvor barnet har en relasjon og kontakt med den domfelte, er det viktig at det tilstrebes en jevnlig kontakt såfremt dette er trygt for barnet og sikkerhetsmessig forsvarlig. Når far eller mor soner i anstalt, er det viktig med kontakt pr. telefon, skype og ved besøk under tilrettelagte og mer barnevennlige forhold. Denne type kontakt bør økes i forhold til hva som jevnt over praktiseres i dag. Vår erfaring generelt er at kriminalomsorgen i svært liten grad tilrettelegger for domfeltes kontakt med barn. Dette baseres på uttalelser fra siktede som er i varetekt, som har erfaring med fengselssoning og de som får møteplikt for friomsorgen.
- **Domfeltes familie- og private nettverk** – må vektlegges i større grad enn hva praksis er i dag. Særlig gjelder dette med tanke på invitasjon til deltakelse i ansvarsgruppemøter og annet relevant arbeid med og rundt den domfelte. Kriminalomsorgen er vanligvis involvert i folks liv for en tidsbegrenset periode, mens familiemedlemmer, venner og andre er involvert mesteparten av livet eller store deler av det.

Nina Berger
friomsorgsleder

Alida Markaskard
ass. friomsorgsleder